

GUERZ

Yan COMIBOT

Barnet d'ar Maro en Kemper

D'AN 2 A VIS C'HUERVEUR 1893

VAR EUN TON TRIST :

1

Leonis a Tregueris, didestait ama
Da glevet eun torfet deus a re spontussa
Erruet er Vraken, ebars parrez Taulé
Eun nosvez a mis mai, er bloas var lenez.

2

Sklassi a ra va mouez pa fell d'in e c'hana
Hag an oll dud a skrij o klevet kement ma
Nor ket evit comprenn e vez eun den kapabl
Da zont da gometti eur c'hrim ken execrabl.

3

Eur paour kez intanvez, hanvet Françoise Jaffrès
A veve gant e merc'h Jeannie, e c'harantez
Ar vam a oa naontek vloas a tri ugent
Ar verc'h en doa trogont hag eis vloas ouспен.

4

O zi bihan a oa tro eur c'hardeur vale
En e part e hunan, deus ar bourg a Taulé
Beva a rent evrus en karantez Doue
O labourat eur parc a oa de a lévé.

5

Jeannie oa eur plac'h fur hag eur labourerez
Gant an amezeien a viche var devez
Hag a doa dastumet arc'hant eun toulladik
Rag bea doa ar zonzj da zimezi prestik.

13

Kerkent en em strinkas var ar paour kez plac'h koz
Gant e dreid e zaouarn a skoë varnhi groz
Kregui raz en e bleo hag a stropaz kalled
Pen Francesa Jaffrès deuz korn men an oalet.

14

Ha goude gant e zorn c'hesseas hi mouga
Koll a re kalz e goad, sempled a oa dija
Hag evit e lakat buhannoc'h da vervel
En he gouk, digallon. e plantas eur gontel.

15

Vel na vije netra, trankil bras e speret
Ar goad deus e zaouarn ractal he neuz goad
Eb dale, ar prechou en deveus tout fouillet
Da guemer an arc'hant zo eno dastumet.

16

Dek scoët a pevar ugent ebken en deus kavet
Buhan treuzek ar guer, sioul e partiet
Vit kuzat e arc'hant hag evit no quet goët
E noa kuitet e vele vit ober an torfet.

17

Peguent spontuz a oa dar re ho doa guelet
An diou malevrusez en ho goad gourvehet,
An intanvez TANGUY ne oa quet maro tre
Mez na felle ket dei konta ar wirionnez

O labourat eur parc a oa de a lévé.

5

Jeannie oa eur plac'h fur hag eur labourerez
Gant an amezeien a viche var devez
Hag a doa dastumet arc'hant eun toulladik
Rag bea doa ar zonzj da zimezi prestik.

6

Hag ar brud a rede penaoz an diou plac'h kez
En devoa kalz arc'hant dastumed en o frez
Kement se a roas ide da eur c'hapon
Da vonet dho zapout en fesson pe fesson.

7

Yan Combot so oajet deus eur bla hag anter kant
An habitud a neuz da c'hoari dre arc'hant
Hag ouspenn an dra-ze en deveus an defôt
Da eva banac'hou muioc'h evit e lod.

8

Evit galloud eva gui-nardant noz a de
Hag evit kaout arc'hant d'ober e volonte
E reche ken goas tra a peus james chonjet
E c'hant da essa konta petra en deveus grêt.

9

Eur sadornvez da noz, possedet e hene
Na gant an drouk speret, e savas deuz e vele
A dreuzek ar Vranken, buhan a ziredas
Dirak ti an diou plac'h, hen he n'em arretas.

10

Kousket a oant o diou ; hen e c'halvaz Jeannie
Izom n'oa emézhant, da koséal ganthi
— Moëz breur he c'hoar gaër pa neuz anevzet
Ar plac'h yaouank raktal an nôr neuz digorret,

11

Combote glask digare da bellat deuz an ti
A gant eur guell tol dorn ziskaras anezhi ;
Neuze evel eul loën goëz e kemeras eur men
Hag a doliou kruel a frigassas e fen.

12

Pa noa gret an tol-se e c'hentréas en ti
Ar vamm a oa kousket, hen c'halvaz anezhi
— Savit deus o goele, a lavaras eman
A deut da koséal dustu ganen aman.

E noa kuitet e vele vit ober an torfet.

17

Peguent spontuz a oa dar re ho doa guelet
An diou malevrusez en ho goad gourvehet,
An intanvez TANGUY ne oa quet maro tre
Mez na felle ket deï konta ar wirionnez

18

Ar Justic soupçonnas Combote deus an torfet
Hag eur pennad goude e oa bet arretet
Mes ken stard e kuze ar secret en e galon
Oa renket hen leski er meaz deus ar prizon.

19

Oa ket chomet a bell eb en em drahissa
Dispign a re arc'hant bras en eur eva
Kement en devoa great ken a oa arretet
Hag evit an eil guech dar prizon digasset.

20

Er vech ma e velas e oa kollet meurbed
En em grouga er prison neuze e neuz esset
Empêchet è oa bet da en em echui
Mes an dra-se a kollas anezhan muioc'h mui.

21

Neuze e doa renket konta ar wirionnez
D'an dud a justis deus a kear Montroulez
Eur pennadik goude e kasset da Kemper
Eleac'h ma gle beza jued fin an affer.

22

Pevar test a daou ugent so bed interroget
En tribunal Kemper, var sujet an torfet
Ha goude ho selaou et zeo bet kondaonet
Gant an oll varnerien, da veza dibennet,

23

Goude ar jujaman so skrivet eur paper
Var pini neuz sinet an trizek barner
Evit goulen e c'hraç digant ar Présidan
Pehini a zécido e sort finalaman.

24

Abred pe diveza an drouk ve punissed
Guelloc'h e c'hoas hen paia, pad ma ver var ar bed
Mes madeles Doue n'en deveus fin a bed
Souhaitomp da Combote da veza pardoned.

Jujamant YAN COMBOT

INTERROGED GANT PRÉSIDENT AN Tribunal e KEMPER

Yan Combot a neuz eur bloas hag anter kant ; de-vecher e deus e vicher. Bea neuz feson eun den krè n mes eun air ne ket franc. Diez a ve kaout eun den ken kriz e kallon evel eman, ha ne gleer kaout tam truez abed outhan. Bea oa brutal, hag eun devez eun hostisez a doa renket en em armi evit kas annezhan emez an ti. Setu aman penaoz a oa bet interroget er C'hour d'assises.

Présidant an tribunal e Kemper a lavar da gommans penaos Combot neus bet condaonation bet c'hoaz. Bea e intaon hag a neuz eur mab mortolod en voad da denna dar billet, en Havre.

D. — Penaoz a rec'h evit beva ?

R. — Gant va labour, a gant an arc'hant a zigasse va mab d'in bet tri mis.

Neuze ar Présidant a lavar penaoz Combot a neuz an habitud da c'hoari dre arc'hant a da en em vezvi.

Combota respont a eve malevrusamant.

D. — Lavaret a peuz e poa 200 lur araog ar c'hrim.

K. — Ia, guir an dra-ze.

D. — Deus pelec'h poa bet an arc'hant se.

R. — En eur labouret hag en eur espern.

D. — An dra-se a so diez da gredi deus peurz eur mebcher. — Anavezout a rec'h an diou plac'h Tanguy.

R. — Ya.

D. — Mont a rec'h dozi a vechou.

R. — Nan, nemet er vech-se malevrusamant.

D. — Klevet a poa kos deus an arc'hant

D. — Ken sioul oac'h sortied ken an amezeien a lavare oac'h chomet er guer. Neuze poa eun idée be nag ?

R. — N'ouzoun ket da pelec'h a c'hen. Ne meuz goelet den a bed.

Hannet mad e penaoz Combot na fell ket dezhan respont ar wirionez.

D. — Bea poa lavaret e oac'h eat evit presta dek lur digant Jeannie, guir eo ?

R. — Ya, lavaret a meus an dra-ze, mes ne moa ket an ide ze, koulskoude e moa goulenned an arc'han-ze diganthi. Neuze, hi a respontas d'in : « ne peuc'h ket izom outhe Yan. »

D. — Neo ket se a c'houlennan digant heoc'h. Na fell ket deoc'h respont a c'hannon.

R. — N'ouzoun ket oan sortied, non ket evit lavaret traou al.

D. — Bea poa ezom arc'hant er moment-se ?

R. — Red e credi, peguir e moa goulenned diganthi.

D. — Neuze ne poa ket arc'han dastumet evel ma lavarec'h ?

R. — Eo avad.

D. — Mes nan ! Red e chonjal autramant. Kontid-dem breman, gant tout an détaillou, ar peza a poa great.

Neuze Yan Combot, eb tam nec'hamant a kont adarre penaoz a devoa great e krimou. An détaillou a ro deus lac'hade ar vam a so heusuz da gleve.

D. — Neuze a poa lavaret eur gaou évit lakeat an hini goz da sevel deus e goelet evit lac'ha anezhi essoc'h.

R. — Pe guir a meus lac'het anezhi e comprenoc'h mad petra ma c'hoant ober.

an diou plac'h Tanguy.

R. — Ya.

D. — Mont a rec'h dozi a vechou.

R. — Nan, nemet er vech-se malevrusamant.

D. — Klevet a poa kos deus an arc'hant o doa dastumed.

R. — Biscoaz.

D. — Chonjel a rec'h e gléoet kaout arc'hant.

R. — Nan, va Doue.

D. — Koulskoude e poa esseat demezi da Jeannie Tanguy.

R. — Biscoaz neus bet koz demizi etressomp.

D. — Kozeomp deus ar 21 mai diveza. Daped heur oa deud d'ec'h ar chonj da vont d'ar Vranken ?

R. — Goude va c'hoan.

D. — Pe sort chonj a poa ?

R. — N'ouzoun ket aoutrou Présidant. Tomed a oa din, e a oan da kousket, a goude a oan savet.

D. — Goulen a ran adarré... pe sort chonj a poa bed ?

R. — N'ouzoun ket ; neuz bet james drouk etresomp.

D. — Koulskoude oac'h sortied evit ober eun dra benak ?

R. — N'ouzoun ket. Sortied a oan gant eun idé fall. N'em gavet a oan dirag an ti eb goud d'in.

D. — Petra oac'h eat d'ober dar Vranken a c'houlennan adarre digant hec'h ?

R. — Da ober re, malevrusamant.

R. — Sortied o oac'h dre guz deus du-ze

R. — Lesket moa digor an nôr, gant-se na goueïen ket petra a ren.

vam a so heusuz da gleve.

D. — Neuze a poa lavaret eur gaou évit lakeat an hini goz da sevel deus e goeie evit lac'ha anezhi essoc'h.

R. — Pe guir a meus lac'het anezhi e comprenoc'h mad petra ma c'hoant ober. Neuze meuz goalc'hed va daouarn hag a meuz fouillet ar prechou evit kommer an arc'hant.

AR PRESID. — Goueled arit, Autronez Barnerien, penaoz Combote en doa arranged mad et chonj araok kommans. E c'hoant a oa da laerez an arc'hant, hag evit se neuz ket bed aon da lac'ha diou plac'h o unan.

Ar president a explik goude penaoz Combote a doa esset lakat tapout tud all en e plac, en eur dénonç tud innocent, hag he c'hoar memeus.

Combote a respont : Kaer a moa lavaret d'an dud a Justic e oan va unan e c'hober an taol ne greden ket ac'hanon. Lavaret a rent d'in : N'eo ket possubl. Neuze e moa renket tamal réou all, memeus deuz va kerent.

D. — Neuze a velomp mad e peuc'h great tout ar pez a tamalar d'eoc'h. Petra peuc'h da respont d'an tra-se !

R. — Netra.

Combote a oa chomet kalm e pad tout an audienç.

Da echuie e oa lenned da Combote e condaonation d'AR MARO a lavaret e vije dibennet var eun deus plassenou Montroulez, mez neuz grêt van a bed evit klevet an dra ze.